

Font de l'Àngel**Text: Francesc Xavier Puigvert Gurt**

Jaume Pons Martí

1900

Oli sobre tela

60 x 38,5 cm

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 251.794

Fons d'Art Diputació de Girona

El pintor realista Jaume Pons Martí (Gràcia, 1855–Girona, 1931) va ser un dels molts pintors i fotògrafs atrets per l'aparença majestuosa de la font de l'Àngel, un conjunt monumental d'estil barroc que s'aixeca a la plaça Móra, dins el nucli antic d'Olot. Obrada a l'inici del segle XVIII, aquesta font va despertar l'interès de la ciutadania per la seva indubtable qualitat artística, especialment pel que fa a la figura que la corona, un àngel dret, amb llargues ales, amb una túnica fins als peus i en actitud de pregar. Tot i nombroses reparacions, especialment en els anys 1892, 1933 i 1994, la font ha sabut mantenir l'atractiu. La figura original de l'àngel, destruïda durant el segle XIX, va ser substituïda per una de nova a l'inici de la Restauració borbònica, que seria substituïda el 1994 per una còpia de l'artista olotí Lluís Colldecarrera Compte (1961-2012). Posteriorment, el 1998, una bretolada durant les Festes del Tura d'Olot la va fer caure i va haver de ser restaurada pel Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya.



251394

Ferrat del Cluyel-Olat. 1900

3 Pont de Març

La primera font monumental d'Olot

La ciutat d'Olot disposa d'una xarxa de proveïment d'aigua potable a través de fonts públiques des de mitjan segle xv. Inicialment, l'aigua s'obtenia d'una deu ubicada en un lloc anomenat Sant Roc i es transportava per mitjà d'una canonada subterrània cap a una única font situada a la plaça Major de la Vila Nova. Amb el temps, el municipi va ampliar els punts de repartiment a altres carrers i places per facilitar l'abastiment dels habitants. Totes aquestes fonts secundàries, conegudes pel nom de la zona que abastien (la font del Carme, del Tura, de la Vila Vella, etc.), eren unes senzilles piques adossades a algun edifici, dotades d'una o més aixetes i mancades d'ornaments.

Durant el segle xviii, algunes d'aquestes fonts van adoptar una forma nova. Les que estaven situades en cruïlles de carrers amb un espai d'una certa amplitud per a la circulació van ser convertides en fonts monumentals, com a elements urbanístics que es volien vistosos. Així van néixer les fonts d'estil barroc de l'Àngel, a la plaça Móra (1724), i del Conill, a la plaça del mateix nom (1752), que encara podem trobar al mateix indret per al qual van ser concebudes. Ambdues presentaven elements comuns: una pica de quatre cares, més d'un raig, un abeurador per al bestiar i un pilar central coronat per una figura. A més, com que eren fruit de la iniciativa municipal, els regidors van voler que hi figurés l'escut d'Olot. En el cas de la font de l'Àngel, s'hi va esculpir; a la font del Conill, malgrat la voluntat del consistori, s'hi va acabar gravant un escut nobiliari.

No hi ha constància documental de quan es va aixecar per primer cop una font pública a la plaça Móra o d'en Mores. És molt probable que hi fos des del segle xvii, però la seva situació en un punt perifèric de la vila, a la confluència dels carrers de Bellaire, de Sant Tomàs i dels Clivillers amb el camí que menava al riu Fluvià, feia que se li prestés poca atenció. Tan poca que un particular se la va apropiat. Sembla que el propietari de l'edifici en el qual es recolzava la font, el doctor en ambdós drets Francesc Ferrer i Closells, emparat per un antic privilegi que li permetia aprofitar els sobrants d'aigua que hi rajava, desviava bona part del cabal cap a un hort i un jardí particulars. Pel maig de 1724, l'ajuntament va atendre la sol·licitud d'uns traguiners, queixosos «que essent la aygua tant comuna, se age de demanar a un particular», perquè es traslladés «la font de la placeta d'en Mòras, que és arribada a la paret de la casa de dit doctor Ferrer» i s'hi afegís un abeurador per a les bèsties de càrrega. El consistori ja havia edificat un abeurador vora l'església del Tura feia poc, el 1719, com de costum adossat a una casa particular. Però ara la tibantor amb l'antic hoste de la font aconsellava situar l'element al bell mig de la placeta, una obra que havia d'executar el mestre de cases Pere Almoyneria, encarregat de les canonades i les fonts de la vila des de 1717.

L'agost de 1724, tres mesos després d'haver iniciat els tràmits, no només s'havia traslladat la font, sinó que també se l'havia dotat d'un nom propi: la font de l'Àngel. La raó era que s'havia creat una font monumental de 6 m d'alçària (base esglaonada, cos central de pedra amb dues aixetes metàl·liques, abeurador frontal i obelisc acabat en una bola) que apareixia coronada amb la figura d'un petit àngel. Tot plegat era una novetat en l'urbanisme local, d'atribució dubtosa. Com ha indicat Miquel Puig i Reixach, bon coneixedor del set-cents olotí, és molt possible que Pere Almoyneria fos «suficientment destre en el tall de la pedra» com per ser l'autor de la majoria d'elements de l'obra. I en cap document coetani s'esmenta la participació d'un mestre escultor per dissenyar o tallar la font. Però és més dubtós que se li pugui atribuir la figura angelical que proporcionava personalitat i nom a aquella construcció. Un parell de documents de finals del segle xv esmenten un carrer de l'Àngel en un indret indeterminat de la Vila Nova d'Olot, vora el puig on s'aixeca l'església parroquial de Sant Esteve. Molt probablement feia referència a una figura visible en una capelleta o en una façana que, segles després, es podria haver aprofitat per embellir la nova font. Només és una possibilitat mancada de proves.

Una font renovada

L'any 1884, en un elogi abrandat de la font, l'historiador Esteve Castellà i Llovera (Olot, 1854-1896) va explicar que durant les guerres carlines una bala de canó havia tombat l'àngel original que presidia la font. Després del conflicte, un membre de la família Batlló, empresaris barcelonins molt vinculats a la població, havia pagat de la seva butxaca una nova figura, segons ell, «labrado en piedra por uno de los escultores contemporáneos más notables y que más honran a Cataluña». L'escultor, que apareix citat anys després com a «Josep Suñol», devia ser Jeroni Suñol Pujol (Barcelona, 1839-Madrid, 1902), molt reputat en el seu temps, format a Barcelona i Roma i acadèmic de la Reial Acadèmia de Belles Arts de San Fernando. Juga a favor de la identificació el fet que Suñol era cunyat de Domènec Batlló Barrera.

L'any 1892 la font va perillar de nou. Tot i que l'àngel era nou de trinca, l'abeurador estava en molt mal estat. L'Ajuntament volia empedrar amb llambordes l'entorn i l'opció de l'enderrocament semblava que es podia imposar a la possibilitat d'una reforma. Afortunadament, la balança es va decantar cap a una restauració —«ab tan bon gust dirigida», deia el redactor de *L'Olotí*—, que va entusiasmar els coetanis. Com si es tractés de la descoberta d'un element fins aleshores invisible, la font va centrar l'atenció de tothom: Ignasi Buxó en va fer un dibuix per al primer número de *l'Àlbum Literari y Artístich de L'Olotí*, el maig de 1894; el fotògraf Vicenç Grivé va captar imatges abans i després de la substitució de l'abeurador, i Jaume Pons Martí va esbossar l'any 1900 aquella font barroca, convertida en referent de l'art urbà olotí.